

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

ФІЩЕНКО Л.М., КРАСНЯНСЬКИЙ К.В.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ У ВЕЛОСПОРТІ

Анотація. У статті розглядаються питання організації, проведення і суддівства змагань з велосипедного спорту. Наведені відомості про суддівство, роботу оргкомітету, вимоги безпеки в велоспорті .

Ключові слова. Організація і проведення змагань, велосипедний спорт, змагання, організаційні основи.

Вступ. Системо-утворюючим фактором спорту є змагання, що визначають систему організації, методики і підготовки спортсменів. Спортивні змагання дозволяють оцінити дієвість організаційних і матеріально-технічних основ підготовки та відбору спортсменів, ефективність системи підготовки фахівців, результативність науково-методичного забезпечення тощо. [1] Аналіз організаційних основ змагань дозволяє виявити принципи, умови їх проведення, зміни самої системи змагань, як реакції на сучасні тенденції розвитку спорту.

Сьогодні велосипедний спорт існує в дисциплінах олімпійського та професійного спорту, він чинить різнобічний вплив на організм тих, хто ним займається. Їзда на велосипеді по рівній або пересіченій місцевості з подоланням підйомів і схилів різної крутизни і рельєфу залучає до роботи великі групи м'язів і позитивно впливає на розвиток і зміцнення основних функціональних систем організму, в першу чергу на серцево-судинну і нервову системи. [2] Різноманітні умови занять на велосипеді сприяють всебічному фізичному розвитку, особливо таких рухомих якостей, як витривалість, сила, спритність та ін.

Таким чином, процес організації змагань з велоспорту є дуже складним і потребує продуманої і точної реалізації. Крім цього, ефективність цього процесу залежить від наявності наукових досліджень присвячених цьому напрямку, що і обумовлює актуальність наших досліджень.

Мета дослідження – аналіз організаційних основ проведення змагань у велоспорті.

Задачі:

1. Визначити основні елементи організації змагань з велоспорту;
2. Виявити способи проведення змагань у велоспорті.

Методи дослідження: вивчення та аналіз літературних, документальних матеріалів та інформації мережі Інтернет, синтез і узагальнення, порівняння та аналогії.

Результати дослідження та їх обговорення. Спортивні змагання – це

специфічна форма суперництва, кожний учасник якого за допомогою певних прийомів в рівних для всіх умовах прагне досягти якнайкращого результату, переграти і перемогти решту учасників. Спортивні змагання проводяться з метою виявлення найсильніших в тому або іншому виді спорту, а також розподілу учасників по місцям згідно з результатами їх змагальної діяльності. Вони проводяться як серед спортсменів вищої кваліфікації, так і серед тих, хто займається спортом для здоров'я. [3] Система спортивних змагань складається не тільки зі спортсменів, але і з підрозділів, покликаних обслуговувати змагання як в процесі проведення, так і при підготовці до них.

Організація змагань є дуже складним процесом який, на думку Е.В. Зуева, включає 6 основних елементів (організаційно-управлінський, кадровий, правовий, фінансовий, матеріально-технічний та інформаційний), що характерно і для змагань у велоспорті.

Важливим елементом підготовки і проведення змагань з велоспорту є їх забезпечення матеріально-технічним супроводом. Тому обов'язковою умовою при підготовці змагань є перевірка спортивного інвентарю, раціонального розміщення обладнання, відповідність спортивного інвентарю спортсменів. Потрібно також дотримуватися гігієнічних вимог до місць занять, звільняти зал від всіх непотрібних для даного заняття предметів. Для попередження травм на заняттях з велоспорту при виконанні вправ застосовується страховка. [4] Для швидкого відновлення здоров'я після травми має значення правильне, своєчасне надання першої допомоги, прийоми якої учні повинні знати. Під час занять фізичними вправами в учнів бувають забиті місця, садна, розтягнення зв'язок і суглобів, надриви м'язів. Для забезпечення оздоровчого ефекту занять фізичними вправами і спортом дуже важливою умовою є чистота повітря. Тому спортивні споруди розташовуються, як правило, в зоні зелених насаджень. [5]

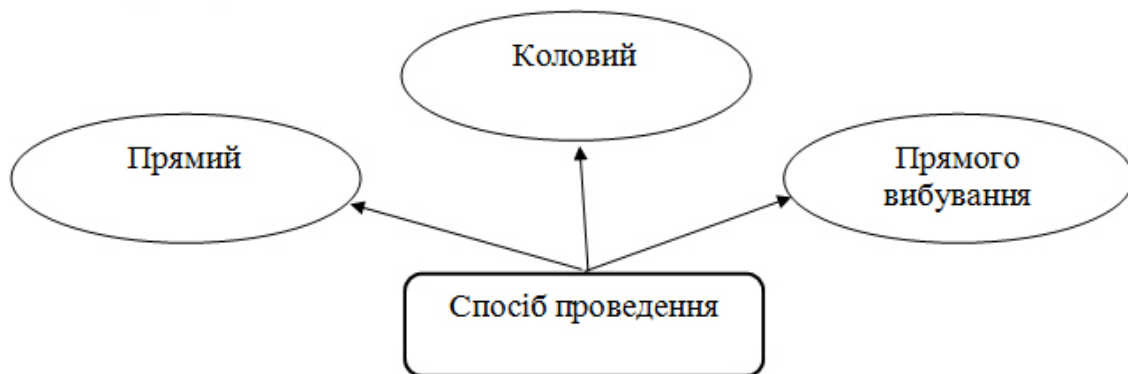
Обов'язковою умовою ефективності проведення змагань є їх кадрове забезпечення. Одним з елементів якого є кваліфіковане суддівство, спортивний суддя – це центральна фігура змагання, представник органів керівництва і контролю. Своїми діями суддя має сприяти виявленню спортивної майстерності гравцями і одночасно припиняти будь-які спроби досягнення ними переваги неспортивними засобами тощо.

Так, кожне змагання у велоспорті функціонує на базі двох основних документів: правил змагань і положення про їх проведення.

Робота оргкомітету по проведенню спортивного заходу проводиться та фінансується на підставі документа – календарного плану спортивно-масових заходів колективу фізкультури, району, міста, області, країни тощо. Організація, що проводить змагання, створює оргкомітет. До його складу бажано включити представників тих організацій, які можуть бути корисними в підготовці та проведенні змагань, атракціонів, розваг. Діяльність оргкомітету проводиться згідно з планом підготовки заходу. Головним нормативно-правовим документом змагань у велоспорті є положення, воно регламентує відносини між провідною організацією, суддями і учасниками змагань і на його основі здійснюється проведення змагання.

Воно визначає зміст і порядок змагальної діяльності, регламентує відносини між організаторами, суддями, учасниками. На думку Филиппов, С.С [2] положення повинно складатися таким чином, щоб уникнути неоднозначного тлумачення тих чи інших його пунктів. У ньому повинні міститися конкретні рекомендації щодо дій у найбільш важливих ситуаціях, що можуть виникнути в ході проведення. Разом із тим, положення має бути стислим, чітко сформульованим. У сфері фізкультурно-оздоровчої діяльності доволі часто проводяться змагання за спрощеними правилами.

Одним із ключових питань при складанні положення про змагання є визначення способу його проведення. На думку Е.Н. Шупикова [3] для велоспорту характерно використання 3-х основних способів проведення змагань (рис. 1).

Рис.1. Основні способи проведення змагань з велоспорту

Прямий спосіб включає в себе послідовне або одночасне виконання змагальних вправ усіма учасниками на одній спортивній арені (стадіоні, басейні, трасі) з постійним складом суддівської бригади, в яких результат учасників оцінюється метричними одиницями або системою балів. Застосовується при проведенні особистих і особисто-командних змагань. Так, цей спосіб використовується при проведенні найпрестижнішої велогонки у світі «Тур де Франс» [1].

Коловий спосіб заснований на принципі послідовних зустрічей кожного учасника (команди) зі всіма іншими і застосовується при проведенні спортивних ігор і єдиноборства. Для проведення змагань за цим способом складається таблиця черговості зустрічей (турів) як для парної, так і непарної кількості команд. Наприклад, такий спосіб використовується при проведенні Чемпіонатів України з «Дуал слалом» [4].

Спосіб з вибуванням (кубковий, олімпійський) заснований на принципі вибування команд (учасників) із змагань після одного або декількох поразок. Для проведення змагань за способом з вибуванням складається таблиця на підставі певних правил. Цей спосіб називають «олімпійським», або «кубковим», тому що він застосовується на Олімпійських іграх та у розіграшах більшості кубків з «BMX racing» [4].

Висновки:

Аналіз літературних джерел показав, що в процес організації і підготовки

змагань з велоспорту входять 6 основних елементів (організаційно-управлінський, кадровий, правовий, фінансовий, матеріально-технічний та інформаційний), кожен з яких впливає на ефективність проведення змагань.

На думку Е.Н. Шупикова для велоспорту характерно використання 3-х основних способів проведення змагань (прямий, коловий та на вибування). Кожен з яких має свої характерні риси та особливості. Спосіб проведення змагань закріплюється у основному документі – положенні про змагання.

Перспективами подальших досліджень є аналіз організаційних елементів проведення змагань, що допоможе розробити шляхи підвищення ефективності змагань з велосипедного спорту.

Список використаної літератури:

1. Гуськов С. И. *Профессиональный спорт* / С. И. Гуськов, Б. Н. Юшко, М. М. Линец, В. Н. Платонов. – Киев: Олимп. лит., 2000. – 391 с.
2. Филиппов, С.С. *Спортивная федерация: управление, информация: монография* / С.С. Филиппов, В.В. Ермилова. – СПб.: Изд-во Политех. ун-та, 2008. – 172 с.
3. *Общая организация велоспорта. Судейство соревнований по велоспорту на шоссе ВМХ: учебник* / Е.Н. Шупикова; [и др.] – Минск РУМЦ ФВН, 2011. – 200 с.
4. *Офіційний сайт Федерації велосипедного спорту України* // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://velosport.org.ua>
5. *Офіційний сайт Міністерства молоді та спорту України* // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/category/363>